

P9_TA(2023)0268

Prawo wyborcze, komisja śledcza i praworządność w Polsce

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 11 lipca 2023 r. w sprawie prawa wyborczego, komisji śledczej i praworządności w Polsce (2023/2747(RSP))

(C/2024/3995)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej (TUE), w szczególności jego art. 2, art. 4 ust. 3 i art. 7 ust. 1,
  - uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej (zwaną dalej „Kartą”),
  - uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności ⁽¹⁾,
  - uwzględniając europejską konwencję praw człowieka i załączone do niej protokoły,
  - uwzględniając swoją rezolucję z 17 września 2020 r. w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie stwierdzenia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską zasady praworządności ⁽²⁾,
  - uwzględniając swoje rezolucje z 16 stycznia 2020 r. i 5 maja 2022 r. w sprawie trwających wysłuchań na mocy art. 7 ust. 1 TUE dotyczących Polski i Węgier ⁽³⁾,
  - uwzględniając swoją rezolucję z 9 czerwca 2022 r. w sprawie praworządności i ewentualnego zatwierdzenia polskiego krajowego planu odbudowy (RRF) ⁽⁴⁾,
  - uwzględniając swoją rezolucję z 21 października 2021 r. w sprawie kryzysu praworządności w Polsce i nadrzędności prawa UE ⁽⁵⁾,
  - uwzględniając swoją rezolucję z 16 września 2021 r. w sprawie wolności mediów i dalszego pogarszania się stanu praworządności w Polsce ⁽⁶⁾,
  - uwzględniając pismo przywódców pięciu grup politycznych w Parlamencie Europejskim z 6 czerwca 2023 r. w sprawie konieczności wysłania pełnej misji obserwacji wyborów na wybory parlamentarne w Polsce,
  - uwzględniając poświęcone Polsce rozdziały sprawozdań Komisji na temat praworządności,
  - uwzględniając rezolucję wstępną Komitetu Ministrów Rady Europy z 7 czerwca 2023 r. w sprawie wykonania wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Xero Flor w Polsce sp. z o.o. przeciwko Polsce,
  - uwzględniając art. 132 ust. 2 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że Unia opiera się na takich wartościach jak poszanowanie godności ludzkiej, wolność, demokracja, równość, praworządność i poszanowanie praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości, co znajduje wyraz w art. 2 TUE, jest odzwierciedlone w Karcie i zapisane w międzynarodowych traktatach dotyczących praw człowieka;
- B. mając na uwadze, że zgodnie z art. 49 TUE UE składa się z państw, które dobrowolnie zobowiązały się do przestrzegania wspólnych wartości określonych w art. 2 TUE;

⁽¹⁾ Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17.

⁽²⁾ Dz.U. C 385 z 22.9.2021, s. 317.

⁽³⁾ Dz.U. C 270 z 7.7.2021, s. 91; Dz.U. C 465 z 6.12.2022, s. 147.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 493 z 27.12.2022, s. 108.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 184 z 5.5.2022, s. 154.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 117 z 11.3.2022, s. 151.

- C. mając na uwadze, że przestrzeganie przez państwo członkowskie wartości zapisanych w art. 2 TUE jest warunkiem korzystania ze wszystkich praw wynikających ze stosowania traktatów wobec tego państwa członkowskiego; mając na uwadze, że Polska sama opowiedziała się za wartościami zapisanymi w art. 2 TUE; mając na uwadze, że wszelkie wyraźne ryzyko poważnego naruszenia przez państwo członkowskie wartości zapisanych w art. 2 TUE nie tylko dotyczy tego konkretnego państwa członkowskiego, ale wywiera wpływ na pozostałe państwa członkowskie, na ich wzajemne zaufanie oraz na charakter samej Unii i prawa podstawowe obywateli;
- D. mając na uwadze, że od kilku lat praworządność w Polsce pogarsza się w wyniku systematycznych działań rządu; mając na uwadze, że sytuacją tą nie zajęto się w wystarczającym stopniu, nadal istnieją liczne obawy i wciąż pojawia się wiele nowych kwestii; mając na uwadze, że negatywnie oddziałuje ona na wizerunek UE, a także jej skuteczność i wiarygodność w obronie praw podstawowych, praw człowieka i demokracji na całym świecie; mając na uwadze, że problem ten należy rozwiązać przez wspólne działania UE;
- E. mając na uwadze, że 26 stycznia 2023 r. Sejm (niższa izba polskiego parlamentu) przyjął nowelizację krajowego kodeksu wyborczego, która weszła w życie 31 marca 2023 r. czyli na mniej niż sześć miesięcy przed oczekiwanym terminem przeprowadzenia wyborów parlamentarnych; mając na uwadze, że stanowi to naruszenie Kodeksu dobrych praktyk w sprawach wyborczych przyjętego przez Komisję Wenecką i orzecznictwa polskiego Trybunału Konstytucyjnego;
- F. mając na uwadze, że 14 kwietnia 2023 r. Sejm przyjął ustawę o Państwowej Komisji do spraw badania wpływów rosyjskich na bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2007-2022 (ustawa o komisji śledczej); mając na uwadze, że 8 czerwca 2023 r. Komisja Europejska wszczęła postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, gdyż uznała, że nowa ustawa narusza zasadę demokracji, zasadę legalności, zasadę, w myśl której sankcje nie działają wstecz, ogólne zasady pewności prawa i powagi rzeczy osądzonej, prawo do skutecznej ochrony sądowej i prawo, zgodnie z którym nikt nie powinien być sądzony dwukrotnie za to samo przestępstwo, oraz ochronę tajemnicy zawodowej, a także wymogi prawa UE dotyczącego ochrony danych; mając na uwadze, że 16 czerwca 2023 r. Sejm przyjął zmiany do ustawy o komisji śledczej, lecz nie zmienił jej znacząco;
- G. mając na uwadze, że 13 stycznia 2023 r. Sejm przyjął nowelizację ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw; mając na uwadze, że przed podpisaniem ustawy o nowelizacji prezydent RP postanowił przedłożyć ją „Trybunałowi Konstytucyjnemu”, aby trybunał wydał wyrok w sprawie jej zgodności z konstytucją RP; mając na uwadze, że 15 lutego 2023 r. Komisja Europejska podjęła decyzję o skierowaniu sprawy przeciwko Polsce do Trybunału Sprawiedliwości UE (TSUE) w związku z naruszeniem prawa UE przez „Trybunał Konstytucyjny” i jego orzecznictwo; mając na uwadze, że 5 czerwca 2023 r. TSUE ponownie potwierdził w sprawie C-204/21, że polskie przepisy krajowe dotyczące sądownictwa naruszają praworządność;
- H. mając na uwadze, że 17 czerwca 2022 r. Rada przyjęła decyzję wykonawczą w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Polski, określającą kilka kamieni milowych, które należy w pełni zrealizować przed złożeniem pierwszego wniosku o płatność;
1. przypomina ustalenia, obawy i zalecenia zapisane w swoich poprzednich rezolucjach w sprawie Polski; potępia celowe i systematyczne wysiłki rządu polskiego podejmowane w celu podważenia podstawowych wartości UE zapisanych w art. 2 TUE, a zwłaszcza praworządności; przypomina, że rząd Polski jest odpowiedzialny za przywrócenie zgodności z prawem UE i wartościami zapisanymi w art. 2 TUE;
  2. wyraża głębokie zaniepokojenie zmianami w polskim kodeksie wyborczym, które przyjęto na krótko przed zbliżającymi się wyborami parlamentarnymi w 2023 r., w perspektywie wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2024 r.; wskazuje, że zmiany mogą mieć dyskryminujący wpływ w związku z ograniczeniem czasowym dotyczącym liczenia głosów oddanych przez wyborców za granicą, co grozi unieważnieniem takich głosów; przypomina, że Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego RP, która w ramach swojej właściwości rozpatruje spory wyborcze, nie można uznać za niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu Karty i europejskiej konwencji praw człowieka; wzywa polskie władze, aby przeprowadziły wybory zgodnie z zobowiązaniami podjętymi przez członków Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) oraz z innymi międzynarodowymi zobowiązaniami i standardami dotyczącymi demokratycznych wyborów; wzywa do dostosowania przepisów krajowych do zaleceń ograniczonej misji obserwacji wyborów z ramienia Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR) OBWE z 2019 r. oraz

do zaleceń Komisji Weneckiej w sprawie prawa wyborczego; wzywa OBWE ODIHR, aby zorganizowały pełną misję obserwacji wyborów na zbliżające się wybory parlamentarne w Polsce; wzywa Komisję, aby pilnie oceniła, czy niedawne zmiany w polskim kodeksie wyborczym są zgodne z prawem UE, by podzieliła się wynikami tej oceny z Parlamentem Europejskim oraz by podjęła odpowiednie działania w zakresie egzekwowania, gdyby stwierdziła, że zmiany są niezgodne z prawem;

3. z zadowoleniem przyjmuje przyspieszone postępowanie Komisji w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego dotyczące ustawy o komisji śledczej; wzywa polskie władze, aby uchyliły tę ustawę lub przynajmniej zawiesiły jej obowiązywanie do czasu wydania przez Komisję Wenecką pilnej opinii na wniosek Komitetu Monitorującego Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy oraz by wprowadziły zmiany do ustawy zgodnie z tą opinią; wzywa Komisję, aby jak najszybciej wszczęła postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, jeżeli ustawa pozostanie w mocy, a zwłaszcza by zastosowała przyspieszone postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego i zwróciła się do TSUE o zastosowanie środków tymczasowych;

4. przypomina swoje stanowisko, zgodnie z którym obecny polski „Trybunał Konstytucyjny” jest nielegalny, nie ma mocy prawnej ani niezależności i nie jest uprawniony do dokonywania wykładni Konstytucji, a jego opinię na temat zmiany ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw należy uznać za nieważną; wzywa Komisję, aby jak najszybciej poczyniła postępy w prowadzonym postępowaniu oraz by zwróciła się także do TSUE o zastosowanie środków tymczasowych w toczącej się sprawie dotyczącej „Trybunału Konstytucyjnego”; ponownie wzywa Komisję, aby pilnie wszczęła postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w odniesieniu do nielegalnej Krajowej Rady Sądownictwa (KRS) i wszystkich powołanych przez nią sędziów, a w szczególności sędziów powołanych do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego, która rozpatruje spory wyborcze;

5. wyraża głębokie zaniepokojenie faktem, że jeżeli nowelizacja ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw zostanie uchwalona w zaproponowanej formie, nada Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu nowe uprawnienia do rozpatrywania spraw dyscyplinarnych dotyczących sędziów bez rozróżnienia na sędziów powołanych zgodnie z prawem i sędziów powołanych przez nielegalną KRS; uważa, że zmiany te nie rozwiązują problemu systemu dyscyplinarnego sędziów w Polsce, który nie jest zgodny z prawem UE;

6. ponownie ubolewa z powodu braku znaczących postępów Rady w trwającym postępowaniu dotyczącym Polski na podstawie art. 7 ust. 1 TUE; zauważa, że uzasadniony wniosek Komisji z 20 grudnia 2017 r. ma ograniczony zakres, gdyż dotyczy tylko sytuacji w zakresie praworządności w Polsce w ścisłym znaczeniu niezawisłości sądownictwa; ponawia apel do Komisji, aby rozszerzyła zakres uzasadnionego wniosku dotyczącego Polski i uwzględniła wyraźne ryzyko poważnego naruszenia innych podstawowych wartości zapisanych w art. 2 TUE, a zwłaszcza demokracji i poszanowania praw człowieka; ponawia apel do Rady, aby zajęła się każdym nowym zdarzeniem mającym wpływ na praworządność, demokrację i prawa podstawowe; ponawia apel do Rady o przedstawienie zaleceń w ramach tej procedury;

7. ponownie wzywa Komisję, aby w pełni wykorzystała wszystkie dostępne narzędzia z myślą o zaradzeniu istniejącym i potencjalnym naruszeniom wartości zapisanych w art. 2 TUE;

8. wzywa Komisję, aby powstrzymała się od wszelkich działań lub oświadczeń, które mogłyby wskazywać na nieprzejrzyste negocjacje lub umowy przesądzające o oficjalnym stanowisku instytucji; podkreśla, że zadaniem Komisji jest niezależna i obiektywna ocena realizacji kamieni milowych i spełnienia warunków przez Polskę – bez uszczerbku dla demokracji, praworządności i praw podstawowych; ubolewa, że Komisja nie udostępniła Parlamentowi informacji dotyczących oceny tego, czy władze polskie zrealizowały kamienie milowe i spełniły warunki, co utrudnia Parlamentowi odgrywanie roli władzy budżetowej i organu udzielającego absolutorium; wzywa Komisję do przestrzegania roli Parlamentu;

9. ponawia apel do władz polskich, aby osiągnęły kamienie milowe i wartości docelowe związane z Instrumentem na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz by wdrożyły wszystkie dotyczące Polski wyroki TSUE i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, dzięki czemu środki unijne dotrą do mieszkańców w Polsce;

10. wzywa Komisję, aby przedstawiła wniosek w sprawie utworzenia unijnego laboratorium technologicznego, którego zadaniem będzie monitorowanie ewentualnego wykorzystania oprogramowania szpiegującego w okresie poprzedzającym wybory parlamentarne lub w ich trakcie;

11. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, rządów i parlamentom państw członkowskich, Radzie Europy, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie oraz Organizacji Narodów Zjednoczonych.
